

PFAS en gezondheid

Informatiebijeenkomst Hardinxveld-Giessendam

15 februari 2024

Henk Klapwijk - arts medische milieukunde

Henk Saak – adviseur milieu en gezondheid

GGD Zuid-Holland Zuid

Inhoud presentatie

- Wat doet de GGD?
- Wat zijn PFAS - hoe krijg je PFAS binnen?
- Gezondheidsrisico - kans op ziekte
- PFAS blootstelling leefomgeving Chemours Dordrecht
- Onderzoek eieren hobbykippen
- Conclusie PFAS en gezondheid
- Wat kun je zelf doen?
- Vragen

Wat doet de GGD?

Beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid

De GGD geeft voorlichting, signaleert ongewenste situaties, geeft advies over gevaarlijke stoffen en doet onderzoek

Beantwoorden van gezondheidsvragen in relatie tot het milieu van

1. Inwoners
2. Instellingen
3. Gemeenten

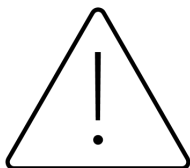
Wat zijn PFAS?

Een groep chemische stoffen die

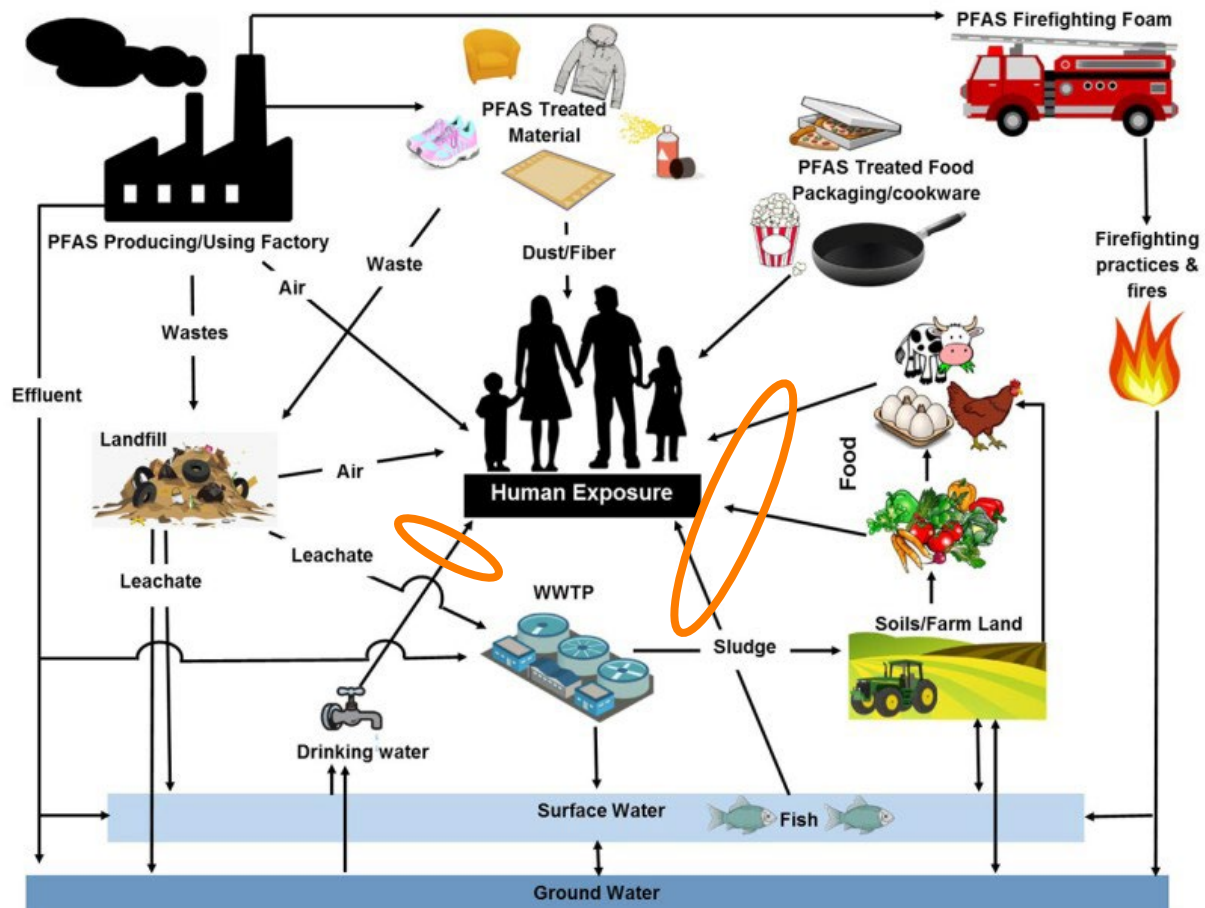
1. slecht afbreekt in het milieu
2. zich makkelijk verspreidt
3. zitten overal in, ook in drinkwater en voeding

PFAS zijn schadelijk voor de gezondheid

Of je ziek wordt hangt af van hoeveel je ervan binnenkrijgt in de loop van de jaren en van andere invloeden op de gezondheid

Hoe krijg je PFAS binnen?

Gezondheidseffecten PFAS

1

Zo kun je met pfas te maken krijgen

Huisstof

Blootstelling tijdens werk (bij de productie van tefalpannen of van verpakkingsmiddelen, brandblusschuim, skiwax, chromium coating...)

Consumptiegoederen

Persoonlijke verzorgingsmiddelen

Borstvoeding

Vervuild drinkwater

Vervuild voedsel

Voedingsmiddelen

2

Zo kunnen pfas in je lichaam komen

Via de ademhaling

Via de huid

Via de spijsvertering

3

Zo kunnen pfas je gezondheid beïnvloeden

Immunotoxiciteit

Schildklier-aandoeningen

Verhoogde cholesterolspiegel

Leverschade

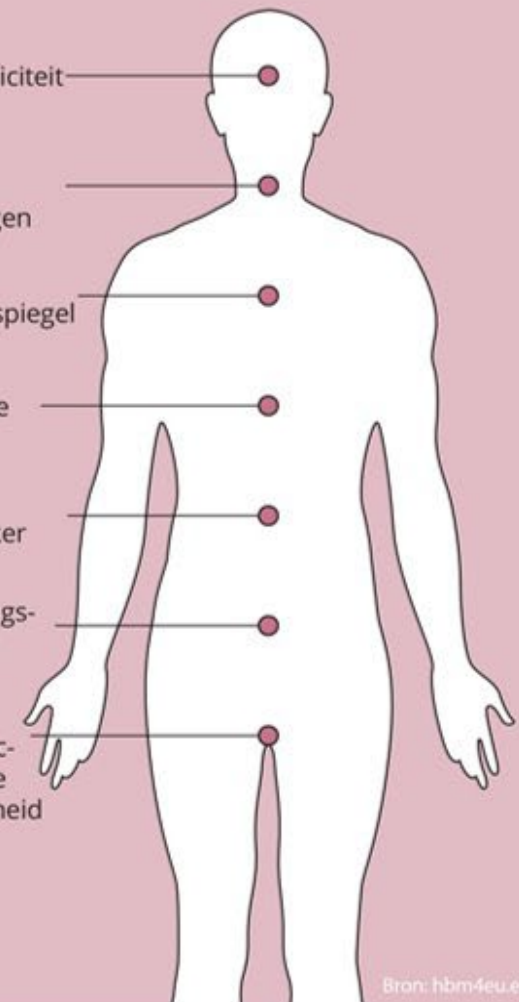
Nier- en testikelkanker

Ontwikkelingsstoornissen

Effecten op de reproductiviteit en de vruchtbaarheid

2021: andere boodschap over gezondheidsrisico PFAS

- Eind 2020: rapport Europese voedselveiligheid autoriteit EFSA
- PFAS nadelig effect op immuunsysteem van kinderen
- Bij lagere blootstelling
- Nieuwe veel lagere gezondheidkundige grenswaarde
- Veel Nederlanders en Europeanen blootgesteld boven gezondheidsgrenswaarde - vnl. via voedsel en drinkwater
- Nadelige gezondheidseffecten PFAS dan niet uit te sluiten
- Tot 2020: PFAS vooral milieuprobleem
- 2021: PFAS probleem voor milieu én gezondheid

Kans op ziekte door PFAS

- Nederlanders krijgen via voeding en drinkwater PFAS binnen boven grenswaarde gezondheid
- Gezondheidseffecten zijn dan niet uit te sluiten
- Nadelig effect op het immuunsysteem, verhoogde 'leverwaarden', verhoogd cholesterol, lager geboortegewicht
→ dit zijn risicofactoren voor ziekte
- Oorzakelijke relatie met kanker en andere ziekten onduidelijk
- Kans op ziekte hangt af van totale blootstelling aan PFAS en van andere invloeden op de gezondheid

PFAS blootstelling leefomgeving rond Chemours Dordrecht

- **Hoofdroutes**

- Voedsel
- Drinkwater
- Leefomgeving Chemours Dordrecht
 - Bodem → moestuin
 - Eieren hobbykippen (onderzoek loopt)
 - Oppervlaktewater → zelf gevangen vis, zwemmen

- **Andere routes**

- Huisstof (o.a. van consumentenproducten)
- Cosmetica

Onderzoek eieren hobbykippen

- Eieren geraapt op 30 locaties regio ZHZ en gemeente Altena

Onderzoek eieren hobbykippen

Eerste resultaten dec. 2023

- Advies: eet voorlopig geen eieren van hobbykippen in onderzochte gemeenten - in afwachting vervolg onderzoek
- 77% v.d. eieren bevat PFAS boven Europese norm
- Hoogste concentraties PFOS e.a. PFAS niet van Chemours
- Minder PFOA, concentratie lager verderaf van Chemours
- Geen duidelijke relatie PFAS in eieren en PFAS in grond

Vervolgonderzoek - voorjaar 2024:

- Wat is de bron van PFAS in eieren?
- Hoe komt PFAS in eieren?

Conclusie PFAS en gezondheid

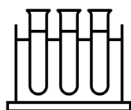
- PFAS zijn zorgwekkende stoffen
- Wijd verspreid in leefomgeving = onwenselijk
- Velen blootgesteld boven gezondheidskundige grenswaarde
- Nadelige gezondheidseffecten dan niet uit te sluiten
- Nog veel wetenschappelijke onzekerheid
 - goed dat onderzoek doorgaat
- Onderzoeksprogramma RIVM 2023-2025

Wat kun je zelf doen?

Beperk uw blootstelling aan PFAS

- Eet gevarieerd, drink voldoende (kraan)water

- Let op chemische stoffen in producten → www.waarzitwatin.nl

- Let op regionale adviezen: eet geen zelf gevangen vis, moestuin adviezen

- Overheden, politiek → o.a. voorstel Europees PFAS verbod

Vragen over je gezondheid?

E-mail: mmk@ggdzhz.nl

Telefoon: **078 – 770 8500**

